

Nowy żelazny Jedwabny Szlak

Aleksandra Jarosiewicz

11 maja w obecności prezydentów Kazachstanu oraz Turkmenistanu otwarto pierwszą w historii linię kolejową łączącą bezpośrednio oba państwa. Zainaugurowana trasa jest częścią projektu Północ–Południe, łączącego Azję Centralną (i Chiny oraz Rosję) z Bliskim Wschodem oraz Zatoką Perską. Do końca roku ukończony ma zostać ostatni odcinek trasy, który zapewni kolejne połączenie między Iranem oraz Turkmenistanem. Obecna przepustowość linii kolejowej wynosi 3–5 mln ton towarów rocznie, szacuje się, że w perspektywie średnioterminowej wzrośnie ona do 10 mln ton rocznie. Koszt budowy nowej linii został sfinansowany przez państwa zaangażowane w projekt oraz Azjatycki Bank Rozwoju (w ramach projektu CAREC). Trasa ma być wykorzystywana przede wszystkim do eksportu kazachstańskiej pszenicy oraz ropy, a także do tranzytu towarów z i do Afganistanu, m.in. produktów naftowych, które obecnie transportowane są głównie przez Tadżykistan oraz Kirgistan.

Komentarz

- Nowo powstały szlak jest pierwszym kolejowym projektem infrastrukturalnym łączącym Kazachstan z Turkmenistanem z pominięciem terytorium Uzbekistanu, z którym oba kraje mają tradycyjnie chłodne relacje. W tym kontekście linia kolejowa jest kolejnym przedsięwzięciem, które ma zerwać ze spuścizną infrastrukturalną po Związku Radzieckim i zarazem uniezależnić oba kraje od tranzytu przez Uzbekistan, pogłębiając tym samym jego regionalną izolację. Nowy szlak jest także świadectwem zacieśnienia współpracy między Kazachstanem a Turkmenistanem po dojściu do władzy obecnego prezydenta Gurbanguły Berdymuhammedowa w roku 2006.
- Doraźnie, w związku z trwającym wycofywaniem sił ISAF z misji w Afganistanie, nowy szlak może stać się integralną częścią systemu Northern Distribution Network (turkmeńska sieć kolejowa dochodzi do granicy z Afganistanem). System NDN wykorzystywany jest do realizacji dostaw dla wojsk NATO w Afganistanie oraz trwającej operacji wycofywania sił i sprzętu z tego kraju (ma się zakończyć w 2014 roku). Nowa linia potencjalnie stwarza zatem konkurencję dla Uzbekistanu, obecnie jedyne kraju, przez który realizowany jest transport kolejną do i z Afganistanu. Włączenie nowego szlaku w system NDN było najprawdopodobniej przedmiotem rozmów prezydenta Łotwy podczas jego wizyty w Turkmenistanie (14–15 maja).
- W szerszym wymiarze szlak Kazachstan–Turkmenistan–Iran to kolejny projekt infrastrukturalny zrealizowany w ostatnich latach w Azji Centralnej: w 2011 roku

powstała linia kolejowa z Uzbekistanu do Afganistanu, a w 2012 uruchomiono drugą linię kolejową z Chin do Kazachstanu. Wymienione projekty oraz planowane inicjatywy (linia kolejowa Turkmenistan–Afganistan–Tadżykistan, Chiny–Afganistan) integrują region z Chinami oraz Bliskim Wschodem zmniejszając jego zależność od Rosji. Powstające połączenia są zarazem odzwierciedleniem zmian zachodzących w Azji Centralnej – zmniejszania się znaczenia Rosji i sowieckiej spuścizny na rzecz rozbudowy infrastruktury i rozwoju relacji z nowymi graczami zaangażowanymi w regionie – przede wszystkim z Chinami, ale także państwami Bliskiego Wschodu.

Mapa

Linie kolejowe w Azji Centralnej

